

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมยุคบุกเบิกที่ปรากฏในนิตยสาร เป็นการวิจัยทางประวัติศาสตร์เชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากตัวสื่อโดยวิธีอรรถวิเคราะห์(Textual Analysis) ประกอบกับการค้นคว้าจากเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง(Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.การกำหนดประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง
- 2.แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- 3.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 5.การนำเสนอข้อมูล

ประชากร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประชากรที่ทำการศึกษาได้แก่ นิตยสารสตรีที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ.2447-พ.ศ.2477 จำนวนทั้งหมด 20 ชื่อฉบับ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) โดยกำหนดเครื่องชี้วัด(Indicators) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1.เป็นนิตยสารสตรีที่มีต้นฉบับอยู่ในสำนักหอสมุดแห่งชาติ
- 2.เป็นนิตยสารสตรีที่มีการนำเสนอเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีที่สามารถนำไปศึกษาวิจัยได้

ทั้งนี้เนื่องจากนิตยสารสตรีที่ตีพิมพ์ตั้งแต่พ.ศ.2449-พ.ศ.2477 บางฉบับไม่ได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมจึงไม่สามารถนำมาศึกษาวิจัยได้

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของนิตยสารสตรีไทยที่ตีพิมพ์ตั้งแต่พ.ศ.2449-พ.ศ.2477ที่มีการนำเสนอเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิมนั้น อาศัยการตรวจสอบจากต้นฉบับทำเนียบรายชื่อนิตยสารสตรีไทย และ ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับนิตยสารสตรีไทยที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าว จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติ และ พัฒนาการของนิตยสารสตรีไทยที่มีการวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสตรีในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย

โดยกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาทำการศึกษาวิจัยมีนิตยสารสตรีที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในของกระแสสตรีนิยมตั้งแต่พ.ศ.2449-พ.ศ.2477จำนวนทั้งหมด 6 ชื่อฉบับ (84 ฉบับ) ได้แก่¹

รายชื่อ นิตยสาร สตรี	การ กำหนด ออก	ปีที่ออก (พ.ศ.)	ปีที่หยุด ออก (พ.ศ.)	ระยะเวลาที่ ออก(ปี)	จำนวน ฉบับที่ใช้ใน การวิจัย
1.กุลสตรี	รายเดือน	2449	2450	1	4
2.สตรีนิพนธ์	รายเดือน	2457	-	-	1
3.สตรีศัพท์	รายเดือน	2465	2465	ไม่ถึง 1 ปี	22
4.สตรีไทย	ร ำ ย สัปดาห์	2468	2469	1	15
5. ส ย ำ ม ยุพดี	ร ำ ย สัปดาห์	2471	2473	2	13
6. หญิงไทย	ร ำ ย สัปดาห์	2475	-	-	29

¹ ทั้งนี้นิตยสารที่มีการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมตั้งแต่พ.ศ.2449-พ.ศ.2477 อยู่ในสภาพที่เก่ามาก จึงไม่สามารถตรวจสอบ และ หาข้อมูลเกี่ยวกับปีที่หยุดออก และ ระยะเวลาที่ตีพิมพ์ทั้งหมดได้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจาก

1. สำนักหอสมุดแห่งชาติ ในการค้นคว้าเอกสารชั้นต้น ได้แก่ นิตยสารสตรีที่มีการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยม ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ.2449-พ.ศ.2477 ทั้งจากต้นฉบับไมโครฟิล์ม และ ไมโครเจ็คเก็ต

2. หอสมุดกลางสำนักวิทยบริการ หอสมุดคณะนิเทศศาสตร์ หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ หอสมุดคณะรัฐศาสตร์ สถาบันประชากรศาสตร์ และ สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการค้นคว้าเอกสารชั้นสอง

3. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในการค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ประกอบการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ตารางรหัส(Coding Sheet) จากแหล่งข้อมูล 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

1. เอกสารชั้นต้น คือ นิตยสารสตรีที่มีการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ.2449-พ.ศ.2477 เพื่อเก็บข้อมูลจาก

1.1 เนื้อหาของนิตยสาร ทั้ง ข่าว บทบรรณาธิการ บทความ บทวิจารณ์ และ คอลัมน์ตอบจดหมาย-ตอบปัญหา

1.2 วิธีการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสาร

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้นเพื่อ

(ก) วิเคราะห์แนวคิดสตรีนิยมที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรีที่ปรากฏการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยม

(ข) วิเคราะห์การแสดงออกทางวาทกรรม

(ค) วิเคราะห์มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิบัติของบุคคลในสังคมที่มีต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร

2. เอกสารชั้นสอง คือ งานวิจัย และ งานเขียนที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์การแสดงออกทางวาทกรรม

โดยในการเคลื่อนไหวจะพิจารณาองค์ประกอบ ดังนี้

- (ก) ลักษณะของเนื้อหา
- (ข) วิธีการในการนำเสนอเนื้อหา
- (ค) การใช้ภาษา
- (ง) บริบทแวดล้อมตัวบทที่วิเคราะห์

สำหรับการวิเคราะห์ตามหลักวาทกรรมนั้นจะวิเคราะห์ในประเด็นหลักๆ ประกอบด้วย

- (ก) ผู้อยู่เบื้องหลังวาทกรรม
- (ข) การนำเสนอ หรือ การแสดงออกทางวาทกรรม
 - จุดประสงค์ในการนำเสนอ
 - วิธีการนำเสนอ
 - ประเด็นของวาทกรรม
 - ความหมาย และ ผลที่วาทกรรมต้องการให้เกิดขึ้น
 - ภาพของสตรี
 - ความเชื่อ และทัศนคติที่สะท้อนผ่านวาทกรรม

2. วิเคราะห์แนวคิดสตรีนิยมที่สะท้อนผ่านการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่

ปรากฏในนิตยสาร โดยจะพิจารณาจากเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสาร

3. วิเคราะห์มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิบัติการของคนในสังคมที่มีต่อการเคลื่อนไหว

ของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร โดยพิจารณาจาก

(ก) การนำเสนอเนื้อหาที่แสดงทัศนคติ วิพากษ์วิจารณ์ และการโต้ตอบปฏิบัติการของคนในสังคมที่มีต่อปฏิบัติการของนิตยสาร

(ข) การนำเสนอความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสารของผู้่านนิตยสารสตรีทั้งบุรุษและสตรี

(ค) การเริ่มต้น การเติบโต และ การยุติการนำเสนอการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร

(ค)การเริ่มต้น การเติบโต และ การยุติการนำเสนอการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร

นอกจากเอกสารขั้นต้นหรือนิตยสารสตรี ยังมีเอกสารประกอบในการวิเคราะห์ด้วย ดังนี้

(ก)หนังสือพิมพ์บุรุษ² เพื่อที่จะดูการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร รวมทั้งการโต้ตอบ และการนำเสนอเนื้อหาที่พาดพิงถึงนิตยสารสตรีทั้งของหนังสือพิมพ์บุรุษและรัฐบาล ได้แก่

-หนังสือพิมพ์สยามสารณ พ.ศ. 2465- พ.ศ.2475

-หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ พ.ศ.2465-พ.ศ.2475 มีนายสุกรี วลวัต เป็นบรรณาธิการ

-หนังสือพิมพ์ยามาโต พ.ศ.2465-พ.ศ.2475 มีนายไอ มียากาวา เป็นบรรณาธิการ

-หนังสือพิมพ์ไทยแท้วันพุธ พ.ศ.2474-พ.ศ.2475 มีนายสมจิตร นวลอนันต์ เป็นบรรณาธิการ

-หนังสือพิมพ์ 24 มิถุนายน พ.ศ.2474-พ.ศ.2475 มีนายสงวน ตูลารักษ์ เป็นบรรณาธิการ

-หนังสือพิมพ์สารสมัย พ.ศ.2474

-หนังสือพิมพ์ไทยเซชมรวมข่าว พ.ศ.2475-พ.ศ.2477

-หนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมลล์ พ.ศ.2475-พ.ศ.2477 มีนายหลุย คีรีวัตติ เป็นบรรณาธิการ

-หนังสือพิมพ์กรุงเทพวารศัพท์ พ.ศ.2475 มีนายเจิม ดิษยบุตร เป็นบรรณาธิการ

(ข)เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูปฏิบัติการและความคิดเห็นของรัฐบาลที่มีต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร ได้แก่ เอกสารรัชกาลที่ฉบับที่ ๗ รล. ๖/๑๑ เล่ม ๒ เรื่อง "พระราชบัญญัติทะเบียนครอบครัว"

² หนังสือพิมพ์บุรุษบางฉบับอยู่สภาพที่เก่ามาก และมีต้นฉบับที่ไม่ครบสมบูรณ์จึงสามารถจะตรวจหารายชื่อบรรณาธิการผู้จัดทำได้

5. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Design) พร้อมด้วยการยกตัวอย่าง (Examples) และ การแสดงตารางประกอบการวิเคราะห์ (Tables) โดยจะนำเสนอข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

5.1 การแสดงออก และการเปลี่ยนแปลงการแสดงออกทางวาทกรรม

- ผู้อยู่เบื้องหลังวาทกรรม
- ความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับสภาพของสตรีที่สะท้อนผ่านวาทกรรม
- การสร้างความหมายให้กับสตรี
- การเพิ่มคุณค่า ศักยภาพ และพัฒนาคุณภาพสตรี
- การต่อรองเชิงอำนาจให้กับสตรี
- การเปิดพื้นที่ให้กับสตรี

5.2 แนวคิดสตรีนิยมที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรี

5.3 มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิกิริยาของคนในสังคมที่มีต่อการเคลื่อนไหวของ กระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร